

Vraag nr. 49
van 29 januari 2002
van de heer GUY SWENNEN

Crematoria – Privé-participatie

Sedert de wetswijziging van 20 september 1998 bepaalt artikel 1, tweede lid, van de wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging dat enkel een gemeente of een vereniging van gemeenten een crematorium kan oprichten en beheren.

Volgens de memorie van toelichting bij het wetsontwerp kunnen die verenigingen van gemeenten zowel zuiver als gemengd zijn, en ook bij de bespreking in de Kamercommissie werd door de toenmalige minister verklaard dat in de nieuwe regeling intercommunales zich kunnen associëren met een private partner in een gemengde intercommunale. In het licht van die mogelijkheid achtte de toenmalige minister concessies aan private ondernemingen uitgesloten (Parl. St., Kamer, 1996-1997, nrs. 1086/1 en 4).

Ondertussen bestaat evenwel op Vlaams niveau het vaste voornemen om, in het kader van een nieuw decreet op de intergemeentelijke samenwerking, in het Vlaamse gewest gemengde intercommunales in het algemeen niet meer toe te laten. Hierdoor zal de mogelijkheid van een gemengde intercommunale, die zowel huidig minister Duquesne (omzendbrief van 20 januari 2000) als zijn voorganger voor ogen hadden, in het Vlaamse gewest, krachtens Vlaamse regelgeving, wegvallen.

In die optiek werden medio maart 2001 volgende vragen (nr. 323 door de heer Luc Gouty) aan minister Duquesne gesteld (Bulletin van Vragen en Antwoorden, Kamer, nr. 50-076 van 21 mei 2001, blz. 8552).

1. Zal het hierboven vermelde, voor de toepassing van de federale regeling van de crematoria, tot gevolg hebben dat in Vlaanderen elke vorm van privé-participatie aan de uitbating van een crematorium verboden zal zijn ?
2. Wordt een operationele concessie terzake vanwege een beherende gemeente of zuivere intercommunale aan een privé-partner alsnog mogelijk en toelaatbaar geacht ?

In zijn antwoord stelt minister Duquesne dat de federale overheid, zowel wat vraag 1 als vraag 2 betreft, zich hierover niet kan uitspreken. Het zijn enkel de gewesten, in casu het Vlaams Gewest, die

voor de intercommunale beheersvorm bevoegd zijn.

Hiervan uitgaande, richt ik mijn bovenvermelde vragen dan ook tot de minister.

Antwoord

1. De problematiek dient te worden begrepen in het kader van de wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging, gewijzigd bij wet van 20 september 1998. Bij de wetswijziging in 1998 werd bij artikel 1 een derde lid toegevoegd dat stipuleert dat "enkel een gemeente of een vereniging van gemeenten een crematorium kan oprichten en beheren". Wegens de hoge kosten die gepaard gaan met het beheer van crematoria entte de aandacht zich uitsluitend op de uitbating van crematoria in intercommunaal verband.

De federale wetgever had niet de bedoeling de privé-sector volledig uit te sluiten uit het beheer en de exploitatie van crematoria. Tijdens de totstandkoming van de wet in het parlement bevestigde de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken immers uitdrukkelijk dat dergelijke intercommunales voor crematoriumbeheer zich kunnen associëren met een private partner in een gemengde intercommunale. Dit wordt trouwens bevestigd in de omzendbrief van 27 januari 2000. Bestaande privé-crematoria mogen hun activiteit nog blijven uitoefenen gedurende een overgangsperiode die verstrijkt op 6 november 2003.

De gemengde intercommunales worden echter uitdrukkelijk verboden door het decreet van 6 juli 2001 houdende de intergemeentelijke samenwerking. Artikel 10 van dit decreet bepaalt uitdrukkelijk dat enkel gemeenten, provincies, autonome gemeentebedrijven, OCMW's en hun zuivere verenigingen en andere intergemeentelijke samenwerkingsverbanden conform dit decreet kunnen deelnemen aan intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met rechtspersoonlijkheid. Privaatrechtelijke rechtspersonen kunnen dus niet meer participeren in intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met rechtspersoonlijkheid.

Artikel 78 van het decreet voorziet in de mogelijkheid dat dienstverlenende en opdrachthoudende verenigingen deelnemen in publiekrechtelijke en privaatrechtelijke rechtspersonen.

De omzendbrief van 11 januari 2002 betreffende de toepassing van het decreet van 6 juli 2001 houdende de intergemeentelijke samenwerking stelt duidelijk dat dit artikel niet mag worden misbruikt om van het samenwerkingsverband een lege doos te maken en de uitvoering van de opdrachten toe te vertrouwen aan een derde (private) maatschappij (zie blz. 27). De uitbating van een crematorium door een privé-maatschappij langs deze weg is dus ook uitgesloten.

Dit betekent niet dat er geen enkele betrokkenheid mogelijk is vanwege de privaatrechtelijke sector. Intergemeentelijke samenwerkingsverbanden kunnen altijd overeenkomsten afsluiten om bepaalde opdrachten toe te vertrouwen aan derden. De deelneming in het beheer van de kerntaken van een crematorium, met name de lijkverbranding en al wat daarbij hoort, is evenwel uitgesloten. Dat verklaart ook het verbod van concessies (zie verder punt 2).

2. Uit de analyse van de parlementaire voorbereiding van de wet van 20 september 1998 tot wijziging van de wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging, blijkt echter dat naast de gemengde intercommunale geen andere mogelijkheid wordt geboden aan privé-ondernemingen om deel te nemen aan het crematoriumbeheer. Concessies betreffende de exploitatie van een crematorium aan private ondernemingen worden zelfs uitdrukkelijk uitgesloten (zie Parl. St., Kamer, 1086/4 96/97, blz. 7).

De reden voor het verbod tot concessieverlening is te vinden in het feit dat in het verleden herhaaldelijk misbruiken zijn vastgesteld in privé-crematoria. In binnen- en buitenland hebben deze misbruiken aanleiding gegeven tot tal van rechtszaken. In een aantal privé-crematoria (waaronder dat van Vilvoorde) werd vastgesteld dat de as van verbrande lijken werd vermengd en dat de urnen die de as bevatten vooraf werden klaargemaakt om het dagelijks aantal crematies op te drijven (zie Parl. St., Kamer, 1086/1 – 96/97, blz.4). De memorie van toelichting vermeldt verder dat het respect voor de overledene en het feit dat begraafplaatsen en de lijkbezorging traditioneel onder de verantwoordelijkheid van de gemeenten vallen, eisen dat aan die misbruiken een einde wordt gemaakt en dat het omwille van de aan de overledene verschuldigde eerbied aangewezen is om de oprichting en het beheer van de crematoria toe te kennen aan de gemeenten .

Volgens de letter van de wet rest de privé-crematoria dan ook niets anders dan hun activiteiten over te dragen en hun eigendommen te verkopen aan gemeenten of zuivere intercommunales voor crematoriumbeheer. De overname zelf dient het voorwerp uit te maken van onderhandelingen. De overnameprijs zal afhankelijk zijn van de marktsituatie, maar er zal uiteraard ook rekening gehouden worden met de gedane investeringen en met de afschrijvingen (Parl. St., Kamer, 1086/4 – 96/97, blz. 6).